

Passaport Demokratiku Ewropew

Kumitat Ekonomiku
u Soċjali Ewropew

Il-Passaport Demokratiku Ewropew

Il-Gwida Tiegħek għal Ċittadinanza Attiva fl-Unjoni Ewropea

Merħba fl-Unjoni Ewropea (UE), l-ewwel demokrazija transnazzjonali u partecipattiva tad-dinjal. Bhala cittadin/a tal-UE, inti għandek id-dritt kostituzzjonali li tinfluwenza r-regoli li japplikaw għal kważi 450 miljun persuna fuq żona ta' aktar minn 4 miljun km² f'27 Stat Membru. Issa jaf tħid: tajeb ħafna, iż-żda KIF nista' nsemmha' leħni fil-prattika? Din il-publikazzjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Socjali Ewropew (KESE) twieġej din il-mistoqsija. Din hija l-gwida tiegħek għal cittadinanza attiva fl-UE.

F'dan it-test, se ssib għajjnuna u gwida dwar kif issemmha' leħnek billi l-ewwel tistaqxi xi mistoqsijiet bažiċi. Il-ħażja li tixtieq tindirizza hija ġenwinament kwistjoni Ewropea – jew forsi jkun aħjar li tibda fil-livell lokali minflok? U jekk se tindirizza l-idea tiegħek fil-livell Ewropew, liema hu l-aktar mod sinifikanti u ta' suċċess biex jirnexxilek tagħmel dan? Iku bizzżejjed li sempliċement tibghat email l-ġalli Minn-Subjeċċi tal-Parlament Ewropew tiegħek – jew forsi

tressaq petizzjoni direttament quddiem il-Parlament Ewropew? Ghax ma tingħaqadx ma' organizzazzjoni tas-soċjetà cívili jew saħansitra ma' partit politiku u tikkontesta elezzjoni inti stess? Jew forsi tista' torgizza u tappoġġja Inizjattiva tač-ċittadini Ewropej biex tistabbilixxi l-aġenda għal-legislazzjoni?

Dan il-Passaport Demokratiku Ewropew, li ġie riċerkat u nkiteb minn Bruno Kaufmann, huwa ppubblikat mill-KESE u jinsab disponibbli bi 23 lingwa ufficjali. Din il-gwida hija mfassla biex tgħinek fil-kwistjoni jiet relatati maċ-ċittadinanza attiva u d-demokrazija partecipattiva fl-Unjoni Ewropea: iż-żmien opportun (meta għandek issir attiv?), it-timijiet (ma' min għandek tissieħeb?), u l-ghodod (liema strument partecipattiv disponibbli għandek tuża?).

Leħnek! L-Ewropa tiegħek! Il-Passaport tiegħek għad-demokrazija u ċ-ċittadinanza attiva fil-livell Ewropew!

- 5 | GWIDA TA' MALAJR**
għal Ċittadinanza Attiva Ewropea
- 8 | NAVIGATUR**
għas-setgħa tal-poplu fil-livell lokali,
reġjonal, nazzjonali u transnazzjonali
- 10 | IS-SEHEM TIEGHI FL-EWROPA**
Merħba fix-xena l-kbira tal-politika Ewropea
- 12 | KIF IĞġIBHA ŻEWġ**
L-idea, il-kwistjoni, il-mument, it-tim u l-għoddha tiegħek
- 14 | KWISTJONIJIET EWROPEJ**
mill-agrikoltura sar-riċerka
- 16 | SETT TA' GHODOD GHALL-PARTEČIPAZZJONI**
Ilment, parir, konsultazzjoni, inizjattiva u modi oħra
- 19 | GWIDA GHALL-ICE**
Kif tuża l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej
- 31 | PONT TRANSNAZZJONALI**
Il-Kumitat Ekonomiku u Soċjal Ewropew
- 33 | AKTAR APPOGġ**
L-appoġġ issibu kullimkien –
kulma għandek tagħmel huwa li tużah

Dan il-**Passaport Demokratiku Ewropew** huwa ta'

(Issem)

(Dettalji ta' kuntatt)

li huwa/hija cittadin/a eligibbli ta' (immarka jekk applikabbli)

- Il-municipalità ta'
 - Id-distrett/ir-reġjun/il-provinċja ta'
 -
 - L-Unjoni Ewropea**
 -
 -
- (isem il-pajjiż)
- (entità politika oħra)
- (entità politika oħra)

Għadek mhux ġert/a dwar l-i-status taċ-ċittadinanza tiegħek stess? Iċċekkja l-passaport (tal-ivvjagġar) jew il-karta tal-identità nazzjonali tiegħek jew ikkonsulta ufficjal għall-informazzjoni fil-post fejn tgħix. Għal aktar għajnejna dwar kif tuża din il-pubblikkazzjoni, ikkuntattja lil citizensinitiative@eesc.europa.eu.

GWIDA TA' MALAJR

għal Ċittadinanza Attiva Ewropea

1. Dawn huma d-drittijiet ewlenin tiegħek

L-istatus ta' "ċittadin/a tal-UE" jipprovdha erba' tipi ta' drittijiet u libertajiet politici:

- li tiċċaqlaq, tgħix u taħdem liberament fit-toritorju tal-UE;
- li tiġi protett/a mill-awtoritajiet diplomatiċi ta' kwalunkwe Stat Membru meta tkun barra l-UE;
- li tivvota u tikkonesta elezzjonijiet fil-livell lokali u tal-UE fi kwalunkwe Stat Membru;
- li tipparteċipa fil-proċess leġislattiv tal-UE, billi pereżempju tressaq petizzjoni quddiem il-Parlament Ewropew jew torganizza/tappoġġja Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej (IČE) fl-2012. Din l-ghoddha kompliex tiġi aġġornata fl-2020, u b'hekk inħolqu opportunitajiet ahjar biex issemmä' leħnek.

2. Ffit storja

Id-data tal-1 ta' Novembru 1993 tfakkrek f'xi haġa? Dakinhar, iċ-ċittadini tal-Istati Membri kollha kisbu status legali ġdid bhala "ċittadini tal-Unjoni Ewropea".

Dakinhar, il- "Komunità Ewropea" (ekonomika) saret l- "Unjoni Ewropea" (politika). Dan kien u għadu pass dinji u storiku bla preċedent – l-ebda ċittadin ieħor fid-dinja ma għandu drittijiet transazzjonali biex jipparteċipa b'mod attiv fit-tfassil tal-leġislazzjoni fl-istati nazzjonali kollha. Minn dakinhar l'hawn, id-drittijiet formalii biex issemmä' leħnek issahħew b'mod sistematiku, l-iżżejjed bl-introduzzjoni tal-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej (IČE) fl-2012. Din l-ghoddha kompliex tiġi aġġornata fl-2020, u b'hekk inħolqu opportunitajiet ahjar biex issemmä' leħnek.

3. Ghadek m'intix ċittadin/ a tal-UE?

Hemm mod wieħed biss kif tista' ssir ċittadin/a tal-Unjoni Ewropea. Trid tkun jew issir ċittadin/a eligibbli ta' wieħed mis-27 (bħalissa) Stat Membru. Fi kliem ieħor, ma hemm l-ebda mod ieħor kif tikseb dan l-istatus mingħajr ma tkun ċittadin/a ta' wieħed mill-Istati Membri. Iċ-ċittadinanza tal-UE tikkomplementa ġ-ċittadinanza lokali, regionali u nazzjonali – izda qatt ma tissostitwixxa. F'numru dejjem jikber ta' Stati Membri, inti eligibbli li tappoġġja inizjattiva taċ-ċittadini (specjalment IČE) u li tipparteċipa f'elezzjonijiet meta jkollok 16-il sena, filwaqt li fi stati oħra trid tistenna sakemm ikollok 17 jew 18-il sena.

► ► *Aktar informazzjoni dwar l-età minima biex tivvota fl-elezzjonijiet u/ jew tappoġġja IČE skont il-pajjiż: europa.eu/citizens-initiative/data-requirements_mt*

Attiva ċ-Ċittadinanza tal-UE tiegħek issa!

Kun informat/a!

Għandek id-dritt li tkun taf eż-żarr x'inhu jiġi fl-Unjoni Ewropea, u għalhekk tista' titlob u tirċievi informazzjoni dwar prattikament kull haġa li qed tagħmel l-UE. Għandek ukoll id-dritt legali ta' aċċess għad-dokumenti tal-istituzzjonijiet kollha tal-UE, dritt li huwa stabbilit fil-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea (l-Artikolu 42) u fit-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (l-Artikolu 15).

Is-servizz Europe Direct se jwieġeb il-mistoqsjiet tiegħek dwar l-UE – bil-lingwa tiegħek [europa.eu/europedirect, tel.: 00 800 6 7 8 9 10 11 (fost il-ġimgħa, 09.00–18.00 CET)]. Għandek tirċievi tweġiba inizjali fi żmien tlett ijiem. Is-servizz jinkludi tqassim b'xejn bil-posta ta' (ċerti) pubblikkazzjonijiet tal-UE.

Kun ikkonsultat/a!

Peress li l-Unjoni Ewropea għandha impatt kbir fuq il-ħajja tiegħek ta' kuljum, huwa importanti li tkun taf li hemm obbligu legali li l-proċess tat-teħid ta' deciżjonijiet pubblici fl-UE jrid ikun miftuħ u reattiv. Għal din ir-raġuni, l-istituzzjonijiet tal-UE huma obbligati “[j]żommu djalogu miftuħ, transparenti u regolari” (l-Artikolu 11(2) tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE), magħruf ukoll bħala t-Trattat ta’ Lisbona) u għandhom jagħmlu “konsultazzjonijiet wiesgħa mal-partijiet konċernati” “[s]abiex [j]assīgura[w] li l-azzjonijiet tal-Unjoni jkunu koerenti u transparenti” (l-Artikolu 11(3) tat-TUE).

►► Is-servizz “Semma’ leħnek” huwa “punt ta’ aċċess” uffiċċiali għall-konsultazzjonijiet li għaddejjin u għad-diskussjoniċċi pubblici relatati mal-proċessi tat-tfassil tal-politika Ewropea. Meta tirregistra, tista’ tabbona għal notifikati bl-email u tista’ anke tiġi mistieden tipparteċċipa fi proċessi ta’ konsultazzjoni formal: ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say

Ipparteċipa!

L-Unjoni Ewropea hija demokrazija rappreżentattiva moderna, fejn iċ-ċittadini jikkogvernaw kemm b'mod indirett (permezz tal-istituzzjonijiet) kif ukoll b'mod dirett (permezz tal-ghodod partecipativi). Il-karti fundamentali, it-trattati u l-ligijiet tal-UE jikkonformaw mal-Artikolu 21 tad-Dikjarazzjoni Universalis tad-Drittijiet tal-Bniedem, li tistipula li "kulħadd għandu d-dritt li jieħu sehem fil-gvern ta' pajiżu b'mod dirett", u, għall-ewwel darba fl-istorja tad-dinja, iqiegħdu din il-prattika fil-livell transnazzjonali. Fi kliem ieħor: għandek kull dritt u nistednuk bi pjaca tipparteċipa b'mod attiv fil-proċess tat-tfassil tal-politika tal-UE, pereżempju billi tinghaqad ma' partit politiku rrappreżentat fil-Parlament Ewropew [europarl.europa.eu], billi tressaq petizzjoni quddiem il-PE [petiport.europarl.europa.eu] jew billi tieħu sehem fi Djalogu mac-Ċittadini ufficjali [ec.europa.eu/info/events/citizens-dialogues_mt]. L-aktar għoddha b'sahħiħha għad-dik demokrazija partecipattiva fl-UE hija l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropea [ec.europa.eu/citizens-initiative], li tippermettilek tistabbilixxi l-aġenda tal-Unjoni Ewropea.

NAVIGATUR

għas-setgħha tal-poplu fil-livell lokali,
reġjonal, nazzjonali u transnazzjonali

Merħba, super cittadin/a!

X'jiġi fil-ħajja muhuwiex imnaqqax fil-blat! Hija r-responsabilità tiegħek, ta' ḥbiebek u tagħna l-koll li nsemmgħu leħinna – u li nagħmlu beltna, il-provinċja tagħna, pajiżna, l-Ewropa u d-dinja post-ahjar. Tlaqna!

Posti: il-livell muniċipali

Il-post fejn tgħix x'aktar huwa l-aktar post importanti għalik f'dak li għandu x'jaqsam maċ-ċittadinanza attiva u d-demokrazijsa partecipattiva. Għalkemm il-muniċipalitāt tiegħek tista' tkun l-aktar livell baxx ta' awtorità statali, huwa hawn li jittieħdu deċiżjonijiet dwar kwistionijiet importanti bħalma huma l-ġestjoni tal-iskart, l-infrastruttura lokali u xi kultant anke l-edukazzjoni primarja u s-servizzi soċċali. Barra minn hekk, il-livell lokali huwa marbut mill-qrib mal-livelli legiſlattivi fil-livell nazzjonali u dak Ewropew – u jaqdi rwol ewlieni fl-implementazzjoni ta' diversi regoli u ligiżżejj.

Hemm kważi 100 000 demokrazijsa lokali fl-Unjoni Ewropea, u ġafna minnhom huma responsabbli għal parti enormi tal-ġbir ġenerali tat-taxxa u għall-applikazzjoni ta' diversi tipi ta' drittijiet partecipattivi għaċ-ċittadini tagħhom stess, inklużi l-meżzi indiretti (permezz tal-partiti politici u l-parlamenti lokali) u diretti (inizjattivi u referendums).

►► Iċċekka ma' ufficjal għall-informazzjoni fl-amministrazzjoni lokali tiegħek dwar x'impatt tista' tagħmel, kif u meta l-ahjar tagħmlu.

Ir-reġjun tiegħi: il-livell provinċjali

Bejn il-muniċipalitāt tiegħek u pajiżzek, inti għandek (mill-inqas f'25 mis-27 Stat Membru) livell wieħed jew aktar ta' strutturi ta' gvern reġjonal. Bħalissa, hemm madwar 1 500 demokrazijsa reġjonali bħal dawn fl-UE. F'xi Stati Membri federali, il-provinċji għandhom sovranità konsiderevoli, inklużi kostituzzonijiet tagħhom stess, setgħat legiſlattivi ġenerali u introjtu komprensiv mit-taxxa – filwaqt li fi Stati Membri oħra tal-UE, il-provinċji/ir-reġjuni princiċċalment jaqdu rwoli amministrattivi (li mhumiex eletti).

Skont l-istatus tal-provinċja/ir-reġjun tiegħek, jista' jkollok aktar jew inqas drittijiet estensivi għall-partecipazzjoni politika, inklużi mezzi indiretti (permezz tal-partiti politici u parlamenti lokali) u diretti (inizjattivi u referendums).

►► *Il-Kumitat Ewropew tar-Reġjuni [cor.europa.eu] huwa l-Assemblea tal-Unjoni Ewropea tar-Rappreżentanti Lokali u Reġjonali.*

Pajjiżi: il-livell nazzjonali

L-Istati Membri huma l-aktar livell importanti ta' governanza fi ħdan l-Unjoni Ewropea, mil-lat ta' setgħat politici u legali u l-kontroll tal-fondi pubblici. Għal din ir-raġuni, iċ-ċittadinanza tiegħek fi Stat Membru wieħed (jew xi kultant aktar) hija kruċjali għall-kapaċità tiegħek biex issemmu' leħnek u biex ikollok impatt fuq il-proċess pubbliku tat-tēhid tad-deċiżjonijiet.

Id-disponibbiltà tad-drittijiet politici partecipattivi fil-livell nazzjonali tvarja b'mod konsiderevoli fost is-27 Stat Membru. Filwaqt li l-pajjiżi kollha għandhom drittijiet elettorali, madwar żewġ terzi tal-pajjiżi jippermettu wkoll li c-ċittadini jagħmlu l-proposti tagħhom stess permezz ta' petizzjonijiet u inizjattivi – u li jsemmgħu leħinhom dwar kwistjonijiet sostantivi permezz tal-proċess ta' referendum.

►► *Għal ħarsa ġenerali u dettalji dwar l-opportunitajiet partecipattivi fil-livell nazzjonali, żur is-sit Direct Democracy Navigator (Navigatur tad-Demokrazija Diretta) [direct-democracy-navigator.org] jew iċċekkja mas-servizzi ta' informazzjoni tal-parlament nazzjonali tiegħek.*

L-Ewropa tiegħi: il-livell transnazzjonali

L-Unjoni Ewropea hija l-ewwel demokrazija transnazzjonali tad-din. Bħala čittadin/a tal-UE, inti tgawdi minn firxa wiesgħa ta' opportunitajiet biex issemmu' leħnek, billi tivota u/jew toħroġ bħala kandidat għall-Parlament tal-UE [europarl.europa.eu], jew jista' jkollok sehem aktar dirett billi tibgħat petizzjoni (indirizzata lill-Parlament) [petiport.europarl.europa.eu] jew billi tniedi Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej (indirizzata lill-Kummissjoni) [ec.europa.eu/citizens-initiative]. U dan mhux kollox! Aqra aktar dwar l-għodod l-oħra disponibbli fit-taqṣima li jmiss, "Is-Sehem Tiegħi fl-Ewropa".

IS-SEHEM TIEGHI FL-EWROPA

Merħba fix-xena l-kbira tal-politika Ewropea

Qatt dags illum ma kienet daqstant importanti l-governanza Ewropea. Dak li jiġi deciż fil-livell tal-UE għandu implikazzjonijiet enormi fuq il-hajja tagħna ta' kuljum fil-livell lokal, regionali u nazzjonali. Fl-UE, il-koll flimkien naqblu dwar kwistjonijiet bhal ftehimiet ta' kummer ħieles ma' pajiżi oħra, kif għandna nikonservaw ir-rizorsi tal-baħar tagħna u liema regoli għandhom jiġu applikati biex tigħi żgurata kompetizzjoni ekonomika hielsa u gustu.

Peress li l-UE hija demokrazija rappreżentattiva moderna b'sistema ta' setgħat kondiviżi u istituzzjonijiet specjalizzati, mhux dejjem ikun faċli li ċ-cittadini individwali tal-UE jidendififikaw, jivvalutaw u jinfluwenzaw il-proċess tat-tfassil tal-politika fil-mument gust bl-aktar ghodda effiċċenti.

Għalhekk, ejja niffamiljarizzaw ruħna mad-diversi modi kif aħna, bħala cittadini, nistgħu nelegġu u nimpew jaw u l-diversi istituzzjonijiet u nsiru partijiet ikkonċernati f'dak li għandu x'jaqsam mat-teħid ta' deciżjonijiet fil-livell tal-UE:

1. Regolarment neleġġu l-parlamenti tagħna fil-blid kapitali tagħna u fl-Unjoni Ewropea. Hawnhekk għandek l-opportunità li toħroġ bħala kandidat/a inti stess u tikkonċesta elezzjoni.

- **L-elezzjoni tal-parlament nazzjonali** hija kritika għall-proċess tat-teħid tad-deciżjonijiet tal-UE peress li tinfluwenza l-kompozizzjoni tal-gvern nazzjonali (u f'hafna każżejjiet il-Kap tal-Istat ukoll). Il-gvern nazzjonali stess huwa parti mill-**Kunsill Ewropew u l-Kunsill tal-Unjoni Ewropea**, tnejn mis-seba' istituzzjonijiet tal-UE. Madankollu, il-parlament nazzjonali jagħti wkoll il-fehma tiegħu fir-rigward tal-proċess leġislattiv tal-UE.

- **L-elezzjoni tal-Parlament**
Ewropew (PE) hija l-aktar mezz dirett ta' influenza pubblika fil-livell tal-UE. Matul is-snin, is-setgħat tal-Assemblea ta' 705 membri ġidiedu ħafna – u issa huma f'ħafna modi ugħalli għal dawk tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea (magħmlu mill-gvernijiet tal-Istati Membri).
- 2. L-elezzjonijiet diretti fil-parlamenti nazzjonali u Ewropej għandhom ukoll konsegwenzi indiretti: pereżempju, il-gvernijiet nazzjonali u l-Parlament Ewropew huma strumentali għat-tiswir tal-**Kummissjoni Ewropea**. Din hija l-korp eżekkut tal-UE, li huwa responsabbli biex jipproponi l-legislazzjoni, jimplimenta d-deċiżjonijiet u jamministrat l-affarrijiet ta' kuljum. Anke l-kompozizzjoni ta' istituzzjonijiet oħra tal-UE, inklużi l-Qrati Ewropej, l-uffiċċju tal-Ombudsman Ewropew u l-Kumitat Ekonomiku u Soċjalista Ewropew (KESE) u l-Kumitat Ewropew tar-Reġjuni, li huma korpi konsultattivi, hija msawra mid-deċiżjonijiet li jsiru mill-Ewropej fl-elezzjonijiet.
- 3. L-Unjoni Ewropea hija aktar minn sempliċement sistema ta' **governanza rappreżentattiva**; hija **demokrazija rappreżentattiva** moderna bbażata fuq il-partecipazzjoni ta' kuljum taċ-ċittadini tal-UE. Dan il-principju, stabbilit fit-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE), għandu konsegwenzi għall-funzjonament tal-Unjoni Ewropea. Fil-qosor, iċ-ċittadini tal-UE mhumiex biss fuq ix-xena l-kbira tal-politika Ewropea dakħinhar tal-elezzjoni – jistgħu jsemmgħu leħinhom kuljum! Għal din ir-raġuni, l-UE stabbilixxiet ġabru komprensiva ta' strumenti partecipattivi, li tgħaqqa flimkien li-ċċittadini, l-istituzzjonijiet, il-proċessi marbutin mat-tfassil tal-politika u d-deċiżjonijiet.
- 4. Filwaqt li għandek id-dritt li tipparteċipa fl-affarrijiet tal-UE fuq baži ta' kuljum, ħafna minna m'għandniex il-ħin, l-gharfiem u r-rizorsi biex nagħmlu dan. Għalhekk huwa importanti ħafna li tagħżel b'attenzioni l-ahjar żmien, l-aqwa msieħba u l-ahjar strument biex isseemma' leħnek b'mod effiċċenti u sostenibbli. Sabiex tagħmel dan, jista' jkollok bżonn tagħżel bejn rwol aktar permanenti (pereżempju, bħala uffiċċjal elett, impjegat jew rappreżentant tas-soċjetà civili) jew impenn ta' darba għal kwistjoni partikolari – li f'99 każ minn 100 jista' jkun l-uniku mod biex tirrikonċiha r-rwol tiegħek bħala cittadin attiv tal-UE mar-rwoli l-oħra tiegħek kollha fil-ħajja pubblika, privata u dik professionali.

KIF IĞġIBHA ŻEWġ

L-idea, il-kwistjoni, il-mument,
it-tim u l-għodda tiegħek

Mela, għandek idea tajba. Issa wasal iż-żmien għall-mistoqsijiet u t-tweġibiet inizjali tiegħek!

Issa f'idejkom ic-ċittadini Ewropej! Jaf għandek idea tajba dwar kif tista' tibdel l-Ewropa – jew forsi sempliċement problema żgħira biex twaqqaf negozju n-naħha l-oħra tal-fruntiera. Jaf trid tniedi kampanja ewlenija kontra li ġi eżistenti tal-UE – jew sahansitra trid tilmenta dwar ufficjal tal-UE. Hemm mitt raġuni għala għandek isir ċittadin attiv tal-UE, iżda hemm xi ftit mistoqsijiet ewleni li għandek taħseb dwarhom qabel ma tibda triqték:

Il-kwistjoni tiegħek: kwistjoni Ewropea?

L-Unjoni Ewropea tittratta ħafna kwistjonijiet. Wisq fil-fehma ta' x-xi wħud, u ftit wisq fil-fehma ta' oħra. Iżda, indipendentement minn din id-diskussioni importanti, l-UE għandha lista ċara ta' kwistjonijiet ta' politika (abbażi tat-Trattati tagħha u miftiehma mill-istati Membri kollha) li hija tittratta, b'kompetenzi eskluzivi, kondivizi jew ta' *appoġġ*. Għalhekk, jekk trid tindirizza kwistjoni ta' kwalunkwe tip, l-ewwel għandek tiċċekka n-natura potenzjalment Ewropea tal-idea/il-preokkupazzjoni tiegħek. Tista' tkun kwistjoni li minflok tista' tiġi trattata b'mod aktar effiċjenti fil-livell lokali, regionali jew nazzjonali.

Il-mument tiegħek: il-mument opportun biex issir attiv?

Li tagħixxi fiż-żmien opportun huwa kruċjali biex jirnexxilek issemma' leħnek b'suċċess. Tista' tagħixxi wiśq kmieni u ma jagħti kasek ħadd, jew tista' ta' tagħixxi wiśq tard u d-deċiżjonijiet ikunu lahqu ttieħdu. Iżda bejn dawn iż-żewġ estremitajiet hemm tieqa kbira ta' opportunità biex issir attiv. Pereżempju, jekk trid tniedi idea pjuttost ġidida, dan jirrikjedi ħafna paċenžja u riżorsi biex tingħata attenzjoni u rispons, iżda tkun relativament fil-libertà li tagħżel l-aħjar żmien biex tieħu azzjoni. Madankollu, jekk trid tinfluwenza diskussionijiet pubblici li jkunu għaddejji fil-livell tal-UE dwar kwistjoni partikolari, jeħtieg li tiċċekkja f'liema stadju jkun wasal id-dibattitu fil-proċess (legislattiv). Il-EUR-Lex [eur-lex.europa.eu] huwa sit web pubbliku utli hafna għal dan il-ġ-ġu. L-ġhażla tal-mument tiegħek għandha wkoll implikazzjonijiet għat-tip ta' msieħba u liema strument partecipattiv tagħżel.

It-tim tiegħek: azzjoni kollettiva?

Biex wieħed jindirizza kwistjoni Ewropea fil-livell Ewropew fil-biċċa l-kbira tal-każijiet ikun jirrikjedi sħubija soda ma' čittadini u/jew organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili oħra. Dan huwa għas-sempliċi raġuni li l-ewwel għandek bżonn tikkonvinči lil ħafna oħrajn (kemm čittadini oħra tal-UE, kif ukoll persuni fil-korpi eletti u fl-istituzzjonijiet tal-UE) qabel ma tkun tista' tagħmel impatt. Madankollu, xi kultant anke azzjoni individwali b'saħħitha u ddedikata tista' tagħmel differenza: dan huwa partikolarmet il-każ metu tisfa vittma ta' amministrazzjoni ħażina, jekk tara li d-drittijiet tiegħek ikunu nkisru jew jekk sempliċement tkun innutajt kwistjoni ta' thassib ghall-pubbliku generali. Min-naħha l-oħra, tista' tkun idea taħbi ħafna li tipprova tilhaq kemm jista' jkun nies u bl-iżżejjed mod transnazzjonali possibbli minħabba li l-kwistjoni/proposta/idea tiegħek se ssib interess u rispett akbar mill-istituzzjonijiet tal-UE jekk ikun hemm tim tasseg Ewropew ta' čittadini attivi warajha. Fil-każ tal-Inizjattiva tač-Čittadini Ewropej, pereżempju, sahansitra hemm rekwizit li t-tim tiegħek irid ikun magħmul minn mill-inqas seba' čittadini tal-UE minn mill-inqas seba' Stati Membri tal-UE differenti.

L-ghodda tiegħek: x'tip ta' parteċipazzjoni?

L-ġħażla tal-ahjar strument parteċipattiv disponibbli għall-kwistjoni tiegħek hija fundamentali biex tagħmel succcess. Il-biċċa l-kbira tal-ghodod huma maħsuba biex jintużaw minn ġhadd ta' čittadini flimkien (jew anke l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili), iżda jistgħu jintużaw ukoll minn čittadini individwali, bħalma huma t-tressiq ta' lmenti quddiem l-Ombudsman, l-indirizzar ta' kwistjoni transfruntiera permezz tan-network online għas-soluzzjoni tal-problemi, SOLVIT, jew it-tressiq ta' petizzjonijiet quddiem il-Parlament tal-UE. Madankollu, strumenti parteċipattivi ohra jirrikjedu azzjoni kollettiva mill-bidu nett – bħalma hi l-Inizjattiva tač-Čittadini Ewropej. Il-fatt li, fil-biċċa l-kbira tal-każijiet, il-proġetti parteċipattivi fil-livell tal-UE jistgħu jiġu amministrati online jagħmilhom ħafna aktar faċi – għalkemm, minkejha li tista' ssemmu 'leħnek mingħajr ma tixtri bolol, f'xi punt ja f'kollok bżonn tivvja jaġġa, forsi sa Bruxell biex tiltaqa' ma' rappreżentant istituzzjonali jew lejn villaġġi in-naħha l-oħra tal-fruntiera fejn għandek imsieħba li jappoġġgawk.

L-evalwazzjoni ta' dawn il-mistoqsjiet u l-ġħażla tat-tweġibiet bir-reqqa jieħdu l-ħin. Madankollu, peress li se tibdei l-Unjoni Ewropea – komunità politika transnazzjonali ta' 450 miljun persuna – il-kwalità tal-passi preparatorji tiegħek se tkun kruċjali biex tagħmel succcess. Għalhekk, hu tħsieb – u sir attiv/a!

KWISTJONIJIET EWROPEJ

mill-agrikoltura sar-ričerka

Il-kwistjonijiet Ewropej huma importanti – anke fil-livell lokali, reżjonali u nazzjonali

Dak li jiġi fl-UE huwa kruċjali għal kull cittadin Ewropew – u fil-livelli kollha. U sabiex issemma' leħnek huwa kruċjali li tifhem liema kwistjonijiet Ewropej jiġi deċiżi minn min.

Skont it-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (Titolu 1) hemm tliet tipi differenti ta' kompetenzi tal-UE: eskluživi (l-UE tiddeċċiedi waħedha), kondiċiżi (l-UE tiddeċċiedi flimkien mal-Istati Membri) u ta' appoġġ (l-UE tgħin lill-Istati Membri).

Fuq il-baži ta' dawn is-setgħat, il-politiki jissawru minn atti ta' implimentazzjoni, regolamenti, direttivi, legislazzjoni jew sempliċement deċiżjonijiet istituzzjonali mingħajr kwalunkwe impatt formal fuq il-legislazzjoni. Barra minn hekk, hemm deċiżjonijiet magħmula mill-Parlament, mill-Qrati, mill-korpi konsultattivi, bħall-Kumitat Ekonomiku u Soċjal Ewropew (KESE) u l-Kumitat Ewropew tar-Reġjuni, b'diversi tipi ta' xpruni, impatti u konsegwenzi – anke għal livelli oħra ta' governanza.

Kwistjonijiet/kompetenzi eskluživi tal-UE

- l-unjoni doganali;
- l-istabbiliment tar-regoli tal-kompetizzjoni meħtieġa għall-funzjonament tas-suq intern;
- il-konservazzjoni tar-riżorsi bijoloġiċi tal-baħar fil-qafas tal-politika komuni tas-sajd;
- il-politika kummerċjali komuni;
- il-konklużjoni ta' ftehim internazzjonali meta dan ikun previst f'att leġislattiv;
- il-politika monetarja għad-19-il Stat Membru li bħalissa l-munita tagħhom hija l-euro.

Kwistjonijiet/kompetenzi kondiviżi tal-UE

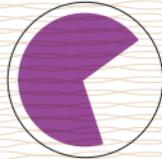
- is-suq intern;
- il-politika soċjali;
- il-koezjoni ekonomika, soċjali u territorjali;
- l-agrikoltura u s-sajd, eskuża l-konservazzjoni tar-riżorsi bijologiči tal-baħar;
- l-ambjent;
- il-protezzjoni tal-konsumatur;
- it-trasport;
- in-networks trans-Ewropej;
- l-enerġija;
- l-ispazju ta' libertà, sigurtà u ġustizzja;
- l-interessi komuni tas-sikurezza fi kwistjonijiet ta' saħħha pubblika;
- ir-ricerka, l-iżvilupp teknoloġiku u l-ispazju;
- il-kooperazzjoni għall-izvilupp u l-għajnejha umanitarja.

Kwistjonijiet/kompetenzi ta' appoġġ u koordinazzjoni tal-UE

- il-politiki ekonomiċi;
- il-politiki tal-impjieg;
- il-politiki soċjali;
- il-protezzjoni u t-titjib tas-saħħha tal-bniedem;
- l-industrija;
- il-kultura;
- it-turiżmu;
- l-edukazzjoni, it-taħriġ vokazzjonali, iż-żgħażaq u l-isport;
- il-protezzjoni civili;
- il-kooperazzjoni amministrattiva.

Fuq il-ħażi ta' din il-ħarsa ġenerali, int tista' tfassal l-azzjoni tiegħek skont il-kompetenza rilevanti (eskużiva, kondiviża jew ta' appoġġ) u tqis azzjoni komplementari fil-livell nazzjonali (jew xi livell ieħor) fil-każza ta' kompetenzi kondiviżi/ta' appoġġ tal-UE. Il-proposti għal azzjoni li ma jagħmlux parti minn din il-lista komprensiva ta' kwistjonijiet Ewropej jistgħu jiffaċċjaw problemi kbar biex l-ewwel nett jitqiesu ammissibbi mill-istituzzjoni tal-UE li tixtieq tippreżentalha l-idea tiegħek.

► ► *Aktar informazzjoni dwar it-tqassim tal-kompetenzi fl-Unjoni Ewropea: europa.eu/citizens-initiative/faq-eu-competences-and-commission-powers_mt.*

SETT TA' GHODOD GHALL-PARTECIPAZZJONI

Ilment, parir, konsultazzjoni,
inizjattiva u modi oħra

Il-ġabru ta' għodod għall-partecipazzjoni transnazzjonali: kif taqbad tagħżel?

Minn mindu I-Unjoni Ewropea saret aktar minn korp intergovernattiv, fejn rappreżentanti mill-gvernijiet nazzjonali kienu jiltaqgħu biex jieħdu deċiżjonijiet bil-bibien magħluqa, tressqu proposti għal-ġodod partecipattivi, ġew introdotti mekkaniżmi prattiċi u dawk eżistenti ġew riveduti biex jaġħmlu c-ċittadinanza tal-UE attiva u d-demokrazijsa partecipattiva fil-livell transnazzjonali aktar minn idea sabiħa: trid issir prattika ta' kuljum.

Għalhekk, inti u ssir attiv/a bħala čittadin/a tal-UE u taħdem fil-livell transnazzjonali favur l-idea/it-thassib/il-proposta tiegħek, jekk jogħġibok l-ewwel evalwa b'attenzjoni l-strumenti partecipattivi disponibbli fil-ġabru ta' għodod. Hawnhekk għandek dawk l-aktar importanti sal-lum:

Ilment:

jekk m'intix kuntent/a b'miżura relatata mal-UE tista' tressaq ilment formali quddiem l-Ombudsman Ewropew, li joffri formola online bl-24 lingwa ufficjalji tat-Trattati. Importanti: dan il-mezz mhuwiex miiftuh biss għac-ċittadini tal-UE iżda huwa miiftuh ukoll għar-residenti kollha fl-Unjoni Ewropea, inkluži n-negozji, l-assocjazzjonijiet u korpi oħra r-registrati fi-ħdan l-UE.

► ombudsman.europa.eu/en/make-a-complaint

Pariri dwar problemi:

jekk inti, bħala čittadin/a jew negożju tal-UE (jew taż-ŻEE), tiffaċċja ostakli f'pajjiż ieħor minħabba li awtorità pubblika mhix tagħmel dak li hu mitlub mid-dritt tal-Unjoni, tista' ddur għall-mekkaniżmu għas-soluzzjoni tal-problemi SOLVIT previst mill-Kummissjoni tal-UE. Dan is-servizz online b'25 lingwa (il-lingwi tal-UE u n-Norveġiż) jittratta wkoll problemi b'element transfrontier li jkunu seħħew minħabba l-applikazzjoni hażina tad-dritt tal-Unjoni mill-awtoritajiet pubblici fi-ħdan l-Istati Membri tal-UE.

► ec.europa.eu/solvit

Is-saħħha tal-konsumatur:

jekk, pereżempju, għandek problema bid-drittijiet tiegħek bħala konsumatur jew qed tfitteks kumpens għad-danni, għandek tavviċċina lin-Network taċ-Ċentri Ewropej tal-Konsumaturi biex tindirizza kwistjonijiet ta' prodotti jew servizzi difettużi f'wieħed mit-30 paxjiż (UE/ŻEE – il-lingwi tal-UE, in-Norveġiż u l-Iżlandiż).

►► ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumers/resolve-your-consumer-complaint/

L-edukazzjoni u x-xogħol:

jekk qed tfitteks opportunitajiet ta' impieg jew ta' edukazzjoni fl-Ewropa, hemm servizz, bil-lingwi uffiċċiali kollha tal-UE + in-Norveġiż u l-Iżlandiż, imsejjah EURES, il-Portal Ewropew dwar il-Mobilità fix-Xogħol, li joffri għodod kemm għal dawk li qed ifittxu impieg kif ukoll għal min iħaddem (fir-rebbiegħha tal-2020 kellu mhux inqas minn 2.8 miljun post tax-xogħol battal u aktar minn 230 000 CV).

►► ec.europa.eu/eures

Konsultazzjonijiet:

meta thejji politika jew li jiġi ġidida, il-Kummissjoni Ewropea ta' spiss tniedi konsultazzjoni pubblika dwar il-kwistjoni kkonċernata. Din hija opportunità tajba biex issemma' leħnek fil-proċess uffiċċiali fi stadiju bikri. Tista' tirregistra biex tiġi nnotifikat meta titnieda konsultazzjoni li tikkonċerna kwistjoni li tinterressak.

►► https://ec.europa.eu/info/law-contribute-law-making_mt

Azzjoni indiretta:

hemm ghadd ta' istituzzjonijiet tal-UE intiżi biex jgħinuk issemma' leħnek bħala cittadin/a fil-livell tal-UE. Dawn l-istituzzjonijiet jinkludu l-Parlament Ewropew (u l-MEP tiegħek), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjal Ewropew u l-Kumitat Ewropew tar-Reġjuni.

►► Il-Parlament Ewropew: europarl.europa.eu/at-your-service/mt/

►► Il-Kumitat Ekonomiku u Soċjal Ewropew: eesc.europa.eu/mt/our-work

►► Il-Kumitat Ewropew tar-Reġjuni: cor.europa.eu/mt/our-work

Petizzjonijiet:

Dan huwa wieħed mid-drittijiet fundamentali taċ-ċittadini Ewropej: iċ-ċittadini kollha, li jaġixxu individwalment jew b'mod kongunt ma' ċittadini oħra, fi kwalunkwe ħin jistgħu jeżerċitaw id-dritt li jressqu petizzjoni quddiem il-Parlament Ewropew skont l-Artikolu 227 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropaea. Importanti: dan id-dritt jinkludi r-residenti kollha tal-UE kif ukoll l-assoċċazzjonijiet u l-kumpaniji li għandhom kwartieri generali fi ħdan l-Unjoni. Il-petizzjoni tiegħek tista' tippreżenta talba, ilment jew osservazzjoni individwalni dwar l-applikazzjoni tad-dritt tal-Unjoni jew appell lill-Parlament Ewropew biex jadotta pożizzjoni dwar kwistjoni specifika.

►► petiport.europarl.europa.eu

L-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej:

din tippermetti li miljun cittadin minn mill-inqas seba' Stati Membri tal-UE jitolbu lill-Kummissjoni Ewropea tipproponi leġislazzjoni f'oqsma fil-kompetenza tagħha. L-organizzaturi ta' inizjattiva taċ-ċittadini jkollhom sena biex ilaqqgħu l-appoġġ meħtieg. Il-firem għandhom jiġu ċċertifikati mill-awtoritajiet kompetenti

f'kull Stat Membru u jistgħu jingħabru online. L-organizzaturi ta' inizjattivi li jirnexxu mbagħad jiġu mistiedna għal laqqha mill-Kummissjoni u għal seduta pubblika mill-Parlament Ewropew. Il-Kummissjoni jkollha sitt xħur biex teżamina l-inizjattiva u tiddeċċiedi kif taġixxi fuqha.

►► ec.europa.eu/citizens-initiative

Inti u tqis għoddha għall-azzjoni, jekk jogħġibok ipprova evalwa wkoll it-tip ta' azzjoni li behsieb tieħu: trid iżżejjid xi haġa ġidida fuq l-agħenda tal-UE? Jew forsi trid ittemm xi haġa? Forsi qed tiprova ttejjeb xi kompit u eżistenti? Inkella, għaliex ma tużax waħda mill-ghodod bħala pedina għan-negozjar sabiex tikkomplementa forom oħra ta' azzjoni li tinsab involut fihom? Kif tista' tara, hemm ħafna modi kif tista' ssir cittadin/a attiv/a tal-UE u fit-taqṣima li ġejja, tista' taqra aktar dwar l-aktar għodda b'saħħiħha disponibbli: l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej.

GWIDA GHALL-ICÉ

Kif tuża l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej

L-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej: l-ewwel pass lejn demokrazija diretta transnazzjonali

Din issejħet "l-akbar innovazzjoni fid-demokrazija transnazzjonali" minn mindu bdew isiru l-elezżjonijiet diretti għall-Parlament Ewropew aktar minn erbgħin sena ilu: l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej. Ahna, iċ-ċittadini tal-Unjoni Ewropea, issa għandna l-istess dritt bhala maġgoranza fil-Parlament Ewropew u fl-Istati Membri li nistabilixxu l-aġenda politika għall-kontinent kollu. Strument użat b'mod diliġenti: sa mit-tnejda tiegħu fl-2012, gew ipprezentati aktar minn 100 IČE.

Dawn huma l-fatti ewlenin dwar l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej (IČE):

- Sabiex titqies politikament mill-Kummissjoni tal-UE, IČE għandha tkun appoġġjata minn mill-inqas miljun cittadin tal-UE fi żmien sena minn meta jibdew jingabru d-dikjarazzjonijiet ta' appoġġ, minn mill-inqas seba' mis-27 Stati Membri. Jinhtieg għadd minimu ta' firmatarji f'kull wieħed minn dawn is-seba' Stati Membri.
- IČE tista' ssir fi kwalunkwe qasam fejn il-Kummissjoni għandha s-setgħa li tipproponi legislazzjoni, pereżempju l-ambjent, l-agrikoltura, it-trasport, is-saħħa pubblika jew il-kummerċ internazzjonali.
- Sabiex titnieda inizjattiva taċ-Ċittadini, iċ-ċittadini għandhom jiffurmaw "grupp ta' organizzaturi" magħmul minn mill-inqas seba' cittadini tal-UE residenti f'mill-inqas seba' Stati Membri differenti. Il-membri tal-grupp għandhom ikunu cittadini tal-UE.
- Inizjattiva tista' tigħi jaġid minn meta tħalli minn iċ-ċittadini għandha kollha tal-UE li huma kbar bizzżejjed fl-ġejja biex jivvutaw fl-elezżjonijiet tal-Parlament Ewropew (16-il sena fl-Estonja, fl-Awstrija u f'Malta, 17-il sena fil-Greċja u 18-il sena fl-Istati Membri l-oħra kollha). Biex jappoġġjaw inizjattiva, iċ-ċittadini għandhom jimlew formola ta' dikjarazzjoni ta' appoġġ speċifika pprovduva mill-organizzaturi, f'forma stampata jew online.
- Fi żmien xahar minn meta tirċievi IČE ta' suċċess, il-Kummissjoni tiltaqa' mal-organizzaturi, u l-organizzaturi jistgħu mbagħad jipprezentaw l-inizjattiva tagħħidhom f'seduta pubblika fil-Parlament Ewropew u l-Kummissjoni tadotta twiegħiha formal iż-żmien sitt xħur. Jekk il-Kummissjoni tiddeċċiedi li tressaq proposta legislattiva, tinbeda l-proċedura legislattiva normali.

Filwaqt li d-dritt formali li tinbeda leġislazzjoni pan-Ewropea jibqa' l-prerogattiva tal-Kummissjoni Ewropea waħedha, l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej tikkostitwixxi strument għall-istabbiliment tal-agenda. Barra minn hekk twitti wkoll it-triq għall-futur tal-politiki partecipattivi: hija aktar direttu, aktar transnazzjonali u aktar digħiżi minn kull haġa li ġiet qabel fl-UE u ispirat lil-ħafna Stati Membri biex jintrodu strumenti għall-istabbiliment tal-aġenda simili f'livell nazzjonali.

Din hija r-raġuni għaliex l-ICE mhijiex biss dritt ieħor għal petizzjoni, iżda hija aktar dritt ta' attivazzjoni ta' kuljum taċ-ċittadini dwar il-kwistjoniċċi li jmiss li għandhom jitqiegħdu fuq l-aġenda tal-istituzzjonijiet Ewropej. Mill-2012 l-hawn, intbagħtu aktar minn 100 ICE lill-Kummissjoni Ewropea, li rrifxut li tirregista 26 minnhom peress li – fil-fehma tagħha – ma ssodisfawx ir-rekwiziti formali kollha. F'diversi każiċċi – l-ICE biex jitwaqqfu l-ftehim TTIP u l-inizjattiva Minority SafePack, perezempju – il-Qorti tal-Ġustizzja Ewropea wara obbligat lill-Kummissjoni tirregista l-inizjattiva.

L-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej hija bbażata fuq qafas legali li jinvolvi t-Trattati tal-UE, il-ligi sekondarja Ewropea u l-ġeċċalazzjoni nazzjonali. Filwaqt li d-diversi dispozizzjoni nazzjonali jirregolaw iċ-ċertifikazzjoni tas-sistemi tal-ġbir ta' firem online (pjattaformi ta' ġbir indipendenti se jiġu accettati biss sal-ahħar tal-2022, u wara din id-data se jkun awtorizzat biss l-użu tas-software ta' ġbir online ċentrali tal-Kummissjoni) u l-verifika tad-dikjarazzjoni nazzjonali ta' appoġġ, id-dokumenti legali Ewropej l-aktar importanti jinkludi:

- Fondazzjoni:** Titolu II (l-Artikolu 11(4)) tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE), id-Dispozizzjoni nazzjonali dwar il-Principji Demokratici; il-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea (Il-Ġurnal Ufficijal tal-Unjoni Ewropea C83/389 tat-30.3.2010)
- Regolamentazzjoni:** Ir-Regolament dwar l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej (UE) 2019/788 bl-Annexi (Il-Ġurnal Ufficijal tal-Unjoni Ewropea L130/55 tas-17.5.2019)
- Implimentazzjoni:** Regoli dwar il-ġbir tal-firem online: ir-Regolament (UE) 2019/1799 (Il-Ġurnal Ufficijal tal-Unjoni Ewropea L274/3 tat-28.10.2019)
Il-Parlament Ewropew: l-Artikoli 222 u 230 tar-Regoli ta' Proċedura tal-Parlament [europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2020-02-03-TOC_MT.html].

Nota importanti: skont ir-Regolament dwar l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej (Kapitolu V, l-Artikolu 25), għandha ssir reviżjoni ufficjali tal-applikazzjoni ta' l-ICE kull erba' snin. Dan ifisser li r-reviżjoni li jmiss mill-Kummissjoni se ssir fl-ahħar tal-2023. Fir-reviżjoni, il-kwistjoni ta' ġiet minima komuni (perezempju, 16-il sena) se tingħata attenzzjoni speċjalji.

►► Il-qafas regolatorju komplut tal-ICE: https://europa.eu/citizens-initiative/how-it-works/regulatory-framework_mt

►► Verifika u ġeċċifikazzjoni ta' l-ICE mill-Istati Membri: europa.eu/citizens-initiative/authorities-verification-and-certification-statements-support_mt

L-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej: Hafna modi kif tista' tieħu azzjoni

L-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej xi kultant titqabbel ma' Swiss army knife: għoddha ddisinjata b'mod intelligenti, adattabbi u multifunzjoni. Peress li l-I-CE hija disponibbli għal kwazi' 450 miljun cittadin tal-UE f'27 Stat Membru (u fid-dinja, jekk tkun tgħix barra l-UE bħala cittadin tal-UE), hija indirizzat il-mod kif id-demokrazija tiġi mifhuma u taħdem fil-livell transnazzjonali.

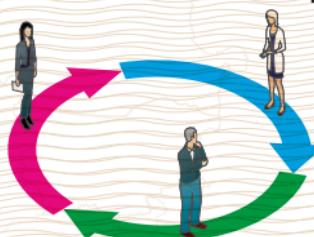
Abbaži tal-esperjenzi tal-ewwel 100 inizjattiva li tressqu mill-2012 sal-2019, fl-2020 daħlet fis-seħħi verżjoni aġġornata u aktar aċċessibbli tal-I-CE. Kwart tal-inizjattivi nċaħdu minħabba l-interpretażżoni u l-applikazzjoni stretti tar-regolament mill-Kummissjoni. Madanakollu, skont ir-regoli l-għoddha l-organizzaturi u l-Kummissjoni jingħataw aktar żmien biex isibu soluzzjoni, inkluża l-possibbiltà li jirregistraw biss il-partijiet ammissibbli ta' inizjattiva. Jingħata wkoll aktar żmien biex issir thejjija ghall-bidu tal-ġbir tal-firem, kif ukoll tal-passi l-oħrajn kollha fil-proċess.

Barra minn hekk, il-pandemija tal-COVID-19 sfidat il-modi ta' interazzjoni, id-diskussjoni u t-teħid tad-deċiżjonijiet tagħna lkoll. Sabiex jiġi ssalvagwardjat il-potenzjal demokratiku tal-I-CE, il-Kummissjoni pproponiet sensiela ta' regoli marbuta mal-coronavirus li jippermettu l-estensijni tad-dati tal-gheluq għall-ġbir, il-verifikazzjoni u l-analizi tal-inizjattivi li jkunu għaddejji [proposta Nru 2020/0099].

Fi proċess ta' I-CE, hemm tliet tipi differenti ta' rwoli: organizzatur, sostenituri, u osservatur.

Bħala organizzatur(i),

inti tkun fil-qalba tal-proċess, peress li tkun responsabbli għall-passi ewleniñ kollha stipulati fir-Regolament dwar l-I-CE. Tkun ukoll ir-rappreżentant responsabbli fil-konfront tal-istituzzjonijiet, is-sostenituri u l-Ewropa kollha. Għal din ir-raġuni, trid tqis kolloxbi bir-reqqa, u teħtieġ paċenja, dedikazzjoni u komunikazzjoni intensiva u hidma fir-rigward tar-relazzjonijiet pubblici.

Bħala sostenituri ta' I-CE,

inti tintalab tikkondivid i kawża Ewropea partikolari bħala waħda minn mill-inqas miljun persuna f'mill-inqas seba' Stati Membri differenti. Ir-rwol ewleni tiegħek: li ssir firmatarju ta' I-CE, li jfisser li timla "dikjarazzjoni ta' appoġġ" bil-miktub jew b'mod elettroniku. Jekk jogħġibok aċċerta ruħek li qed tiffirma inizjattiva reregistrata u vvalidata formalment.

Fl-ahħar nett, **bħala osservatur** jista' jkollok kurzitā biex tara l-ICE dwar xiex inhi, tkun trid tifhimha f'aktar dettall u possibbilmment tkun kapaċi toffri għarfien interessanti u kummenti lill-organizzaturi, lill-midja, lir-riċerkaturi u lill-UE.

Bħala grupp ta' organizzaturi, sostenituri jew osservaturi, hemm diversi aspetti li tridu taħsbu dwarhom qabel ma tibdew, tiffirmaw jew tikkumentaw. Il-mistoqsja ewlenija hija: xi tkun trid tikseb ICE partikolari? X'inhu l-għan aħħar? Tridu tiproponu xi haġa ġidida fl-Ewropa? Jew l-idea hija li titneħha u tigi abolita politika partikolari tal-UE? Madankollu, hafna affarrijiet mhumiex sempliċement bojod jew suwed, tajbin jew ħażiena: jaf imnejn ikun hemm bżonn biss li jiġu aġġustati. Għalhekk, jista' jkun li tkun interessaṭ/a l-aktar li tibdel xi partijiet ta' ligi fl-UE wkoll. Jaf ukoll tkun trid tuża l-ICE tiegħek bħala pedina għan-negozjar biex tappoġġja process legislativ li jkun diġà għaddej. Jew tara l-kampanja li jmiss tal-ICE tiegħek bħala xprun għall-ħolqien ta' network jew alleanza transnazzjonali wiesgħa? Forsi fl-ahħar mill-ahħar inti primarjament interessaṭ/a li tiġġenera relazzjonijiet ġewwinament pubblici fir-rigward tal-kwistjoni jew tal-organizzazzjoni tiegħek billi tuża l-ICE bħala għoddha ta' kanvassjar? F'idejk!

Hemm hafna modi kif tista' tieħu azzjoni b'l-ICE, li tista' tużaha bħala:

- **aċċelleratur** sabiex l-UE tagħmel xi haġa ġidida. Hawnhekk irid ikollok hafna paċċenja peress li biex ICE ta' dan it-tip tasal sal-ahħar, irid iġħaddi hafna żmien. L-ewwel trid issib bażi legali adatta u li taħdem, u trid tqis id-dibattitu pubbliku dwar il-proposta tiegħek bħala l-premju ewljeni għall-isforzi tiegħek;

- *brejk* biex twaqqaf lill-UE milli tagħmel xi haġa. F'dan il-każ, iż-żmien huwa kritiku, peress li trid issib il-mument opportun biex tressaq il-preokkupazzjonijiet tiegħek b'tali mod li tikseb l-aqwa effett u appoġġi, li jfisser li għandek tiġib il-firem malaj;
- *valv* bil-ghan li ttejjeb il-leġislazzjoni attwali tal-UE. Peress li tixtieq issolvi problema partikolari billi tibdel leġislazzjoni speċifika, għandek bżonn iżomm l-affarijiet semplicei. L-ICE tat-tip “valv” ħafna drabi jkunu kumplessi wisq u diffiċċi biex jiġu kkomunikati, għalhekk agħmel l-almu tiegħek biex iżżomm mal-ġist ewljeni;
- *pedina għan-negozjar* billi tuża l-proċess tal-ICE bħala element addizzjonal sabiex tipprova tinfluwenza t-tfassil tal-politika Ewropea. Iżda qabel ma tibda l-ICE bhal din, evalwa l-influwenza u l-poter politiku tiegħek b'mod indipendent mill-inizjattiva u v-verifikasi l-benefiċċċi addizzjonal possibbli. Ara li l-intenzjonijiet tiegħek ikunu čari fil-konfront ta’ dawk li jappoġġiawku kun af-dwar l-għażla ta’ rtirar ta’ l-ICE u l-użu f’waqtu tagħha;
- *xprun* biex tibni alleanzi u networks wesgħin fl-Ewropa. Din hija l-aktar għażla adatta meta tqis l-inizjattiva tiegħek bħala element ta’ strategija fit-tul biex tlaqqa’ flimkien lill-ICE u/jew biex thejji kampanja elettorali Ewropea;
- *kavvasser* biex inti u/jew il-grupp tiegħek tkunu magħrufin aħjar fl-isfera pubblika. F'dan il-każ, l-ewwel għandek tidentifika kwistioni sostantiva adatta u li tista' tigi kkomunikata facilment għall-ICE tiegħek. Għandek ukoll tkun trasparenti kemm jista' jkun dwar l-għanijiet tiegħek biex tiżgura li ma tqarraq bl-ebda persuna li tista' tappoġġiak.

Nota finali: l-ICE toffri ħafna opportunitajiet, iżda fl-aħħar mill-aħħar kolloks jiddeppendi mill-fehim u l-kapaċitajiet tiegħek stess inti u tevalwa l-għażliet u l-limitazzjonijiet ta’ l-ICE. Billi ssir taf-dwar il-kapaċitajiet multifunzjoni ta’ dan u il-proċess partecipattiv u transnazzjonali ġidid, tista’ tiżviluppa aspettattivi realistici u b’hekk approċċi realistiku għall-istrateġija u l-għażliet tiegħek.

L-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej: I-istabbiliment tal-aġenda tal-UE f'għaxar passi

Qed taħsibha tnedix l-ICE tiegħek stess? Dan għandu jehodlok mill-ingas tliet snin, x'aktarx anke aktar (u pjuttost ħafna mil-lat ta' riżorsi). Madankollu, jekk tkun intelligenti u timxi bl-akbar reqqa, il-proċess joffrilek ideat godda u jgħallmek ħafna lezzjonijiet – u (idealm) jippermettilek tagħmel differenza għall-Ewropa. Dawn huma l-ghaxar passi ewlenin li għandek tistenna matul il-proċess tal-ICE:

Pass 1: L-idea.

Għandek idea, progett jew preokupazzjoni li tista' tinbidel f'politika Ewropea. L-ewwel nett ara jekk hemmx xi għoddha oħra disponibbli, possibbilment aktar sempliċi u aktar aċċessibbli, biex issema' leħnek dwar din il-kwistjoni. Jekk tagħżel ICE, aqra t-tieni pass.

Pass 2: Għarfien.

L-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej hija proċess li jinvvoli numru ta' implikazzjonijiet legali u politici. Tgħallem kulma għandek tkun taf dwar l-għażiex u l-limitazzjonijiet tal-proċess fir-rigward tal-promozzjoni tal-inizjattiva futura tiegħek. Ikseb appoġġ f'dan l-istadju bikri billi tikkuntattja lill-*Forum tal-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej* (ara t-taqṣima Appoġġ għad-dettajji). Imbagħad ipprova evalwa: l-isforz huwa ġustifikat? Jekk temmen li iva, aqra t-tielet pass.

Pass 3: Għanijiet.

Punt ewlieni ieħor importanti qabel tieħu l-ewwel passi formal: xi trid tikseb bl-inizjattiva tiegħek u realistikament x'tista' tittama li tikseb? Iddefinixxi l-għan, l-ambitu u l-funzjoni spċifici tal-inizjattiva tiegħek. Żommha kemm jista' jkun sempliċi għal kulf-hadd. F'dan il-pass, jaġħmel sens li tosserva aktar mill-qrib il-lezzjonijiet li tgħallmu organizzaturi ta' ICE preċedenti.

Pass 4: Disinn.

Il-formulazzjoni u l-ispiegazzjoni tal-proposta inizjali tiegħek għandhom jinftieħmu b'ħafna lingwi differenti u f'ħafna aktar kulturi politici fl-Ewropa. Bħall-biċċa l-kbira tal-organizzaturi, ja f tkun trid tuża sistema ufficjali ta' óbir ta' firem online, li l-UE tiprovvdi b'xejn. Issa huwa l-mument li tiffamiljarizza ruħek ma' din is-sistema – u li tagħmel użu mill-appoġġ kollu disponibbli.

Pass 5: Reġistrazzjoni.

Dan huwa l-ewwel ostaklu formal iċċ-ġażżeen għal ħafna “gruppi ta’ organizazzuri”, peress li trid tissodisfa certi kriterji sabiex tiġi rreġistrat. L-aktar haġa importanti hija li l-inizjattiva proposta tiegħek tkun biċ-ċar fil-kompetenza tal-Kummissjoni. Għal darb oħra, il-*Forum tal-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej* jista’ jgħinek matul dan il-pass. Imbagħad ikun wasal il-mument li tissottometti l-IEC tiegħek fis-sit web uffiċjali, u tippordi titolu u l-ghanijiet tal-proposta tiegħek. Skont il-bżonn li tiġi emendata u aġġornata l-proposta tiegħek, il-Kummissjoni tirreġistra (jew tirrifjuta) l-IEC tiegħek fi żmien xahrejn sa 4 xhur. Wara r-reġistrazzjoni, il-Kummissjoni tittradu t-titolu u l-għan tal-proposta tiegħek bl-24 lingwa uffiċjali.

Pass 6: Il-ġbir tal-firem.

Issa jmiss l-isbaħ u, fl-istess hin, l-itqal parti; trid tikkonvinċi lil aktar minn miljun persuna Ewropea f'mill-inqas seba’ pajjiżi differenti jiffirmaw l-inizjattiva tiegħek f'inqas minn sena. Dan il-kompli jeħtieg li jitħejja ferm minn qabel billi jinħol qed network pan-Ewropew ta’ msieħba ta’ appoġġ fl-Ewropa. Wara r-reġistrazzjoni uffiċjali, irid jibda l-ġbir propriu tal-firem fi żmien sitt xhur. Kulma trid tagħmel hu li tavża lill-Kummissjoni 10 ijiem ta’ xogħol qabel id-data tal-bidu li tagħżel, biex il-bidu u t-tmiem tal-faži ta’ ġbir ta’ sena jkunu jistgħu jiġi ppubblikati. Kun af li se jkollok tuża formoli ta’ appoġġ separati skont in-nazzjonallitajiet tal-firmatarji. Dan ifisser li l-firmatarji kollha fuq kull formola jridu jkunu cittadini tal-istess pajjiż tal-UE.

Pass 7: Djalogu.

Mingħajr komunikazzjoni, hadd mhu se jappoġġjak: id-djalogu mal-persuni kollha possibbli li jaħsbuha l-istess – u anke max-xettiċi – se jkun kruċjali għas-suċċess dejjiemi tal-inizjattiva tiegħek. Għalhekk, ikkomplementa l-attivitàajiet ta’ ġbir ta’ firem tiegħek billi tagħmel kuntatt permezz tal-midja (socjal) u waqt avvenimenti pubblici. Għal dan il-pass, jaġħmel ħafna sensi li titgħallek minn l-IEC précédent. In-nies li ġadmu fuqhom għandhom ammont kbir ta’ esperjenza u għarfien x’jaqsmu ma’ haddieħor.

Pass 8: Limiti.

Qabel ma tkun tista’ finalment tressaq l-inizjattiva tiegħek biċ-ċertifikazzjonijiet kollha meħtieġa quddiem il-Kummissjoni tal-UE, jeħtieg li tiġi indirizzata firxa sħiħa ta’ rekwiziti u ostakli. L-ewwel nett, trid tressaq id-dikjarazzjonijiet ta’ appoġġ miębura quddiem id-diversi awtoritajiet nazzjonali fi żmien tliet xhur mit-tmiem tal-faži tal-ġbir tal-firem. Dawn l-awtoritajiet għandhom mhux iż-żejjed minn tliet xhur biex jivverifikaw u jiċċertifikaw il-firem. Wara li jsir dan, intom bhala l-“grupp ta’ organizazzuri” jkollkom tliet xhur oħra biex tipparraw ħalli fl-ahħar tibagħtu ċ-ċertifikazzjonijiet lill-Kummissjoni. Dawn l-operazzjonijiet impenjatti jitbolu li jkun hemm tim tal-amministrazzjoni sod u mħejji tajjeb għall-inizjattiva tiegħek. L-iżbalji banali jiġi generaw spejjeż addizzjonal għolja, dewmien u frużazzjoni.

Pass 9: Komunikazzjoni.

It-tressiż tal-IE tiegħek huwa biss il-bidu ta' kapitolu importanti iehor: il-komunikazzjoni dwar suġġett ufficjalji tal-UE, li twasslek sax-xena politika ċentrali. Wara li tiġi rikonnoxxu bħala inizjattiva ta' suċċess, ikollok opportunitajiet godda: f'taħditiet formali mal-Kummissjoni u f'seduta pubblika fil-Parlament Ewropew.

Fi żmien xahar mit-tressiż tal-IE ta' suċċess tiegħek, tirċievi stedina għal laqqha uffiċċiali mal-Kummissjoni biex tiddiskuti l-proposta tiegħek u, fix-xhur ta' wara, tirċievi stedina oħra biex titkellem f'seduta pubblika fil-Parlament Ewropew. Istituzzjonijiet oħra, bħall-Kumitat Ekonomiku u Soċjal Ewropew u l-parlamenti nazzjonali kollha tal-Istati Membri kollha tal-UE, jiġu avżati wkoll. Din se tkun l-akbar opportunità tiegħek biex tikkonvinċi saħansitra aktar nies – u idealment in-nies li l-iżżej id għandek bżonn tikkonvinċi!

Pass 10: Konklużjonijiet.

It-tmiem ta' eżerċizzju eżawrjenti, iżda nittamaw li jkun wieħed stimulant. Tinsiex tagħmel ix-xogħol klerikali, id-dokumentazzjoni u l-evalwazzjoni – sabiex titgħallem mill-konklużjonijiet mislu (u taqsamhom). Bħala parti mit-tieni ġenerazzjoni ta' IE (li se tibda mill-2020), Inti se tibqa' mfakkar jew imfakkra fl-istorja.

►► Il-proċedura legislattiva pass pass u l-iskeda taż-żmien: europa.eu/citizens-initiative/how-it-works_mt

L-Inizjattiva ta'ċ-Ċittadini Ewropej: jew kif tagħmel differenza

Pro-Life Movement: One of Us (Moviment Favur il-Ħajja: Wieħed Minna)

L-inizjattiva "One of Us" (Wieħed Minna) kienet waħda mill-ewwel inizjattivi taċ-ċittadini Ewropej li rnexxieha tiġibor aktar minn miljun firma. L-inizjattiva indirizzat id-dinjità, id-dritt għall-ħajja u l-integrità ta' kull bniedem minn meta jiġi koncepit. L-ghan ewljeni tagħha kien li ttemm il-finanzjament mill-UE ta' attivitajiet li jinvolvu l-embrijuni umani, b'mod partikolari fir-riċerca, fis-saħħa pubblika u fl-ghajnejha għall-ħajja iż-żebbu. Il-Kummissjoni Ewropea ddeċidiet li ma twettaqx ir-reviżjoni legislativa peress li qieset il-qafas legislatiċi eżistenti bhala adatt. L-organizzaturi apellaw kontra dan quddiem il-Qorti Ewropea – iżda tilfu.

►► Sit web tal-inizjattiva: oneofus.eu

►► Reġistru ufficjali tal-IČE: europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000005_mt

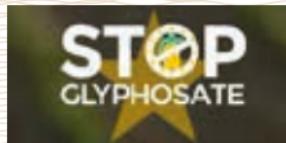

Protect the Animals: Stop Vivisection (Nipproteġu l-Annimali: Inwaqqfu l-Vivisezzjoni)

L-inizjattiva "Stop Vivisection" (Inwaqqfu l-Vivisezzjoni) kellha l-ghan li twaqqaq fuq b'mod gradwali l-esperimenti fuq l-annimali. Il-kampanja kienet appoġġjata minn alleanza miffruxa mal-UE kollha ta' aktar minn 250 grupp tal-ħarsien tal-annimali, organizzazzjonijiet xjentifiċi u kumpaniji li jbigħu prodotti "mingħajr moh̊qrija tal-annimali" – u rnexxieha tiġibor l-appoġġ ta' aktar minn 1.17 miljun ġittid tal-UE. Il-Kummissjoni Ewropea qabel mal-konvizzjoni tal-organizzaturi li l-ittestar fuq l-annimali għandu jitwaqqaf b'mod gradwali, iżda m'ċċettatx li prinċipi xi-jenitifi jiinvalidaw il-“mudell tal-annimali”.

►► Sit web tal-inizjattiva:
stopvivisection.eu

►► Reġistru ufficjali tal-IČE: europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000007_mt

Banning Pesticides: Stop Glyphosate (Projbizzjoni tal-pestičidi: Inwaqqfu l-Glifosat)

L-ICE "Stop Glyphosate" (Inwaqqfu l-Glifosat) tnediet f'Jannar 2017 u kellha tliet għanqnejt: li tipprobjixxi l-glifostat, li tirriforma l-proċedura tal-approvazzjoni tal-pestičidi u li tistabbilixxi miri obbligatorji għat-tnaqqis fl-użu tal-pestičidi fl-UE kollha. L-ġhan ewljeni tagħha kien li jkollna futur mingħajr pestičidi. L-organizzaturi laħqu l-limitu ta' miljun persuna f'inqas minn sitt xħar! Minkejja li l-Kummissjoni għażżelet li ma tipprobjixx il-glifostat, hija impenjat ruħha favur proposta leġislattiva li żidit it-trasparsenza fl-evalwazzjoni tal-pestičidi sabiex tiżdied il-kwalità u l-indipendenza tal-istudji xjentifici li huma l-baži tal-valutazzjonijiet imwettqa mill-Awtorità Ewropea dwar is-Sigurtà fl-ikel. Il-Kummissjoni impenjat ruħha wkoll li tirrevedi d-Direttiva dwar l-Użu Sostenibbli.

►► Sit web tal-inizjattiva:
stopglyphosate.org/

►► Reġistru ufficjali tal-ICE: eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000002_mt

Right to Water: A Human Right (Id-dritt ghall-Ilma: Dritt tal-Bniedem)

Din l-inizjattiva, li tniediet mit-trade unions fl-Ewropa, kienet waħda mill-ewwel li qatt gew registrati, fl-10 ta' Mejju 2012. L-ġhan kien li l-Kummissjoni Ewropea tiġi mistiedna tipproponi leġislazzjoni li timplimenta d-dritt tal-bniedem ghall-ilma u s-sanità, kif rikonoxxut min-Nazzjonijiet Uniti, u l-provista tagħhom bħala servizzi pubblici essenzjali għal kulhadd. L-ġhan ewljeni tal-kampanja kien li l-leġislazzjoni tal-UE għandha tirrikjedi lill-gvernijiet nazzjonali jassiguraw u jiaprovdū li ċiċċi kollha biżżejjed ilma tax-xorb nadif u sanità. Il-Kummissjoni għażżelet li tieħu azzjoni f'oqsma differenti relatati mal-inizjattiva (zieda fit-trasparsenza, stimulazzjoni tal-innovazzjoni, ecc.) u għamlet proposta leġislattiva biex tiġi riveduta d-Direttiva dwar l-Ilma tax-Xorb, inkluż obbligu li l-Istati Membri jiżguraw accċess għall-ilma għall-iż-żejed gruppi vulnerabbi.

►► Sit web tal-inizjattiva: right2water.eu

►► Reġistru ufficjali tal-ICE: eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000003_mt

Minority SafePack: Protecting Diver- sity in Europe (Minority SafePack: Il-Ħarsien tad- Diversità fl-Ewropa)

Kif digħi jissuġġerixxi l-isem ta' din l-inizjattiva, l-IČE "Minority SafePack" ipproponiet pakkett shiħ ta' mizuri lill-Kummissjoni, li kien fih aspetti bħall-promozzjoni ta' lingwi aktar rari, il-protezzjoni ta' minoranz nazzjonali u programmi ta' riċerka dwar il-benefiċċji tad-diversità lingwistika u kulturali fl-Unjoni Ewropea. Tnediet inizjalment fl-2013, u r-registrazzjoni tagħha qjet irrifijutata mill-Kummissjoni, deċiżjoni li erba' snin wara qjet annullata mill-Qorti Ewropea. Sar-rebbiegha tal-2020, din l-IČE kellha aktar minn miljun firma u qleghda tistenna l-passi li jmiss fil-proċess ta' inizjattiva ta' succēss.

►► *Sit web tal-inizjattiva:
minority-safepack.eu*

►► *Registru ufficjali tal-IČE: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000004_mt*

Stop Extremism: Support Human Rights in the EU (In- waqqfu l-Estremizmu: Nappoġġaw id-Drittijiet tal-Bniedem fl-UE)

Din l-inizjattiva, irregistrata fis-sajf tal-2017, tistieden lill-Kummissjoni Ewropea tiproponi Direttiva ġidha Kontra l-Estremizmu, li jkun fiha definizzjoni newtrali ta' estremizmu, irrispettivament mill-motivazzjoni tiegħu, u li tkopri l-“atti mmirati lejn il-qerda tad-drittijiet fundamentali” kollha, kif ukoll tinkludi projbizzjonijiet kontra l-estremisti fl-iskejju u f’istituzzjonijiet pubbliċi oħra. Direttiva Ewropea f’dan il-qasam għandha tippermetti wkoll li jsiru talbiet għal kumpens, ispirati mil-liggi eżistenti kontra d-diskriminazzjoni, biex jiġu mharsa b'mod effettiv in-nisa, it-tfal u l-persuni fuq xogħol. Wara sena ta' qbir ta' firem, l-organizzaturi ħabbru li kienu ġabru aktar minn miljun dikjarazzjoni ta' appoġġ.

►► *Sit web tal-inizjattiva:
stop-extremism.eu*

►► *Registru ufficjali tal-IČE: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000007_mt*

End the Cage Age: Aiming at Higher Animal Welfare (Intemmu l-Era tal-Gaġġa: Nimmiraw Għal Benessri Akbar tal- Annimali)

Aktar minn 1.6 miljun persuna appoġġjaw din l-ICЕ li talbet lill-Kummissjoni timponi leġislazzjoni ċara kontra l-gaġeġ fl-Unjoni Ewropea sabiex tingħata prioritetà lil trattament aktar uman tal-bhejjem tar-razzett. B'mod partikolari, l-organizzaturi xtaqu jipproċċixx l-użu tal-gaġeġ għat-tjur tat-trobbja kollha, u maqjeł individwali għall-majjal u għall-ghoġġiela eċċ., sabiex jiġi żgurat li l-annimali jkollhom il-libertà tal-moviment u jkunu jistgħu joqogħidu qrib xulxin fil-qatgħat u l-merħlief tagħħom. Fir-rebbiegħha tal-2020, l-ICЕ “End the Cage Age” kienet digħi għejt iċċertifikata iżda kienet għadha ma għietx ipprezentata lill-Kummissjoni Ewropea (il-preżentazzjoni hi ppjanata li ssir fil-ħarifa tal-2020).

►► *Sit web tal-inizjattiva:
endthecageage.eu*

►► *Reġistru ufficjali tal-ICЕ: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004_mt*

Eat ORIGINal. Unmask Your Food: Know Where Your Food Comes From (Esplora r-realtà dwar l- Ikel Tiegħek: Kun Af Minn Fejn Gej l-Ikel Tiegħek)

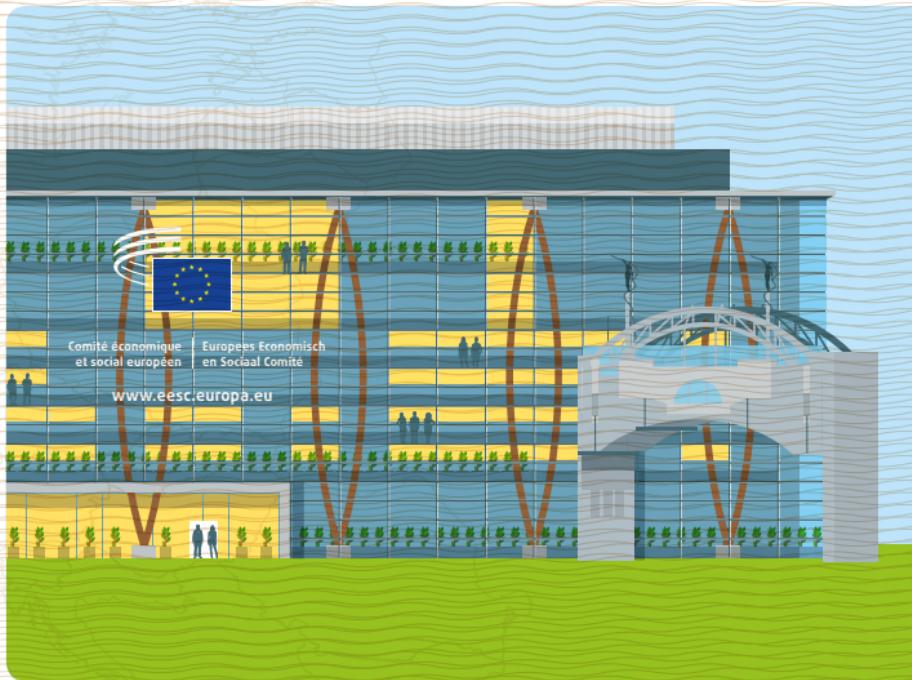
Skont l-organizzaturi, aktar minn 1.1 miljun cittadin tal-UE ffirmaw din l-ICЕ biex jappoġġjaw l-objettiv ta’ dikjarazzjonijiet obbligatorji tal-origini ghall-prodotti kollha tal-ikel sabiex tiġi evitata l-frodi, tiġi mħarsa s-saħħha pubblika u jiġi garantit id-dritt tal-konsumatur għall-informazzjoni. Din l-ICЕ talbet ukoll li jkun hemm tikkettar tal-ikel aktar car tal-ingredjenti primarji kollha fl-ikel ipproċċassat. Fir-rebbiegħha tal-2020, l-ICЕ kienet fil-process li tiċċertifika d-dikjarazzjonijiet ta’ appoġġi tagħha.

►► *Sit web tal-inizjattiva: eatoriginal.eu*

►► *Reġistru ufficjali tal-ICЕ: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000006_mt*

PONT TRANSNAZZJONALI

Il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew

Il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew (KESE) huwa wieħed mill-eqdem istituzzjonijiet tal-UE, li twaqqaf bit-Trattat ta' Ruma fl-1957. Il-Kumitat huwa magħmlu minn 329 membru mill-1stati Membri kollha tal-UE, li jirrapprezentaw lil min iħaddem, l-impiegati u t-tielet grupp li jirrappreżenta diversi attivitajiet bhall-bdiewa, il-gruppi tal-konsumaturi u l-organizzazzjonijiet professjonalni.

Bl-enfasi tiegħu bħala korp konsultattiv fuq kwistjonijiet demokratici, ir-rwol tal-KESE ssahħħaħ dan l-aħħar, fejn sar il-pont ewlieni bejn is-socjetà civili Ewropea u l-istituzzjonijiet tal-UE. Fi kliem iefor, il-KESE llum joffri infrastruttura ta' appoġġ importanti għaċ-ċittadinanza attiva u għad-demokrazija partecipattiva.

Matul il-perjodu inizjali tal-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej, il-KESE kien minn tal-ewwel biex johloq infrastruttura ta' appoġġ informali għaċ-ċittadini attivi madwar l-UE, inkluzi konsulenza generali, ghajnuna fit-traduzzjoni u organizzazzjoni ta' seduti fil-KESE għall-IČE li jkunu qed jitfasslu. Il-biċċa l-kbira ta' dawn is-servizzi issa huma parti mill-obbligi regolatorji meħtieġa mill-istituzzjonijiet tal-UE bħall-Parlament Ewropew u l-Kummissjoni Ewropea.

Bħala l-istituzzjoni tal-Unjoni li l-aktar li għandha esperjenza fil-qasam tal-appoġġ għaċ-ċittadini, il-KESE jkompli jipprovd informazzjoni, gwida u pjattaformi lill-organizzazzjonijiet tas-socjetà civili u lill-gruppi ad hoc ta' cittađini attivi impenjati li jagħmlu lill-Ewropa post aktar soċjali u demokratiku fid-dinja. Mill-2012 l'hawn, il-KESE ospita l-konferenza annwali, Jum l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej (magħruf fil-qosor bħala Jum l-IČE) fi Brussell, li toffri punt fejn jiľtaqgħu b'mod miftuħ u liberu l-professionisti u l-attivisti tal-IČE fl-Ewropa.

►► eesc.europa.eu/eci-day

Barra minn hekk, il-KESE jistieden lill-IČE ta' suċċess jew kważi ta' suċċess għas-sessjonijiet plenarji tiegħu u lill-IČE li għadhom għaddejjin għal-laqgħat tas-sezzjonijiet u tal-gruppi tiegħu bħala forma ta' kontribut biex jiżid id-djalogu bejn iċ-ċittadini u l-istituzzjonijiet tal-UE u biex l-inizjattivi jsiru magħrufa aħjar fl-isfera pubblika Ewropea. Dawn l-istediniet inkludew l-inizjattivi *Ban Glyphosate* (2017), *Minority SafePack* (2018), *Stop Extremism* (2019), *End the Cage Age*, u *Eat ORIGINal. Unmask your Food* (2020).

Minbarra din l-edizzjoni tal-2020 tal-“Passaport Demokratiku Ewropew” tal-KESE, huma disponibbli għadd ta’ pubblikazzjonijiet u servizzi oħra bi 23 lingwa.

►► eesc.europa.eu/eci

AKTAR APPOĞġ

L-appoġġ issibu kullimkien – kulma għandek tagħmel huwa li tużah

Bħala cittadin/a tal-Unjoni Ewropea, litteralment m'intix waħdek. Hemm aktar minn 450 miljun persuna bħalek. U lanqas m'inti waħdek biex tirċievi appoġġ mill-gvern u mis-soċjetà ċivili biex issemmu leħnek. Fost il-ħafna rizorsi disponibbli, nirrakkomandaw l-appoġġ, il-gwida u l-midja transnazzjonali fl-Ewropa li ġejjin:

Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej

Il-**Forum tal-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej** huwa pjattaforma kollaborattiva online li toffri appoġġ liċ-ċittadini fi stadiji differenti tal-organizzazzjoni ta' Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej. Il-forum jipprovi informazzjoni praktika dwar l-ICĒ u jippermetti lin-nies jiddiskutu l-politiki tal-UE u inizjatti potenzjali. Dan jgħinhom ukoll fl-istadiji bikrin tal-organizzazzjoni, mit-tifixa ta' msieħba f'pajjiżi oħra sat-tifx ta' konsulenza esperta dwar kif tmexxi kampanja, kif tiġibor il-fondi u dwar kwistjonijiet legali. L-ghan huwa li titrawwem interazzjoni bejn organizzaturi potenzjali, cittadini u esperti dwar is-suġġett tal-ICĒ. Il-Forum tal-ICĒ huwa servizz offrut mill-Kummissjoni Ewropea, u huwa mmexxi mis-Servizz ta' Azzjoni għaċ-Ċittadini Ewropej (ECAS) f'kooperazzjoni ma' Democracy International.

►► europa.eu/citizens-initiative-forum/

Iċ-Ċentru ta' Ghajnuna dwar l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej jaġħti pariri u appoġġ lil cittadini u organizzazzjonijiet fl-UE li qed jaħsbuha jibdewx inizjattiva. Dan iċ-Ċentru ta' Ghajnuna indipendent huwa ospitat mill-Assocjazzjoni ghall-Inizjattivi taċ-Ċittadini Ewropej stabbilita minn eks organizzaturi u organizzatturi attwali ta' l-ICĒ. Iċ-Ċentru ta' Ghajnuna jgħin lill-ICĒ individwali bis-software tal-ġbir ta' firem online (sa tmiem l-2022, meta se jkun hemm biss sistema waħda centrali ta' ġġib ipprovdu mill-Kummissjoni Ewropea), bit-tmexxija ta' kampanji, bil-ġbir ta' fondi u bil-konsulenza legali.

►► citizens-initiative.eu

Il-**Librerija Online tal-ICĒ**. L-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej għandha storja interessanti li tmur lura għall-ewwel snin tal-Unjoni Ewropea fid-disghinijiet (wara t-trasformazzjoni formali tagħha minn kooperazzjoni ekonomika għal unjoni politika). L-Istitut Ewropew tal-Inizjattivi u r-Referendums, li ġie stabbilit fl-2001 biex jassisti bl-izvillup tal-ICĒ, ġabar l-aktar pubblikazzjonijiet importanti online u – fuq talba – jista' jiggwidak għal aktar rizorsi.

►► iri-europe.org/index.php/publications/european-citizens-initiative

Demokrazija Parteċipattiva

Is-**Citizens' App tal-Parlament Ewropew** hija applikazzjoni online għall-ismartphones li toffri informazzjoni dwar suġġetti u postijiet ta' interessa għalik. Din tinformak dwar avvenimenti li se jsiru viċin tiegħek; iż-żid il-favoriti tiegħek fil-kalendaru personali tiegħek; turik l-ahjar rott permezz tal-applikazzjoni tal-mapep favorita tiegħek; tippordvi kontenut multimedjalji bħal vidjows, podcasts u slideshows; tista' tfittex u taqsam kontenut; u tista' tiġi ppersonallizzata u kklassifikata. Disponibbli fl-Apple Store u f'Google Play b'24 lingwa. (Citizens' App)

►► <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/mt/stay-informed/citizens-app>

Id-**Democracy.Community** hija network transnazzjonali ta' sostenituri tad-demokrazija ospitat minn Democracy International. Il-pjattaforma hija miftuha għal kulħadd għal skopijiet ta' informazzjoni, edukazzjoni u networking u toffri stejjer partecipattivi u opportunitajiet ta' avvenimenti. Tista' tirregista ruħek/l-organizzazzjoni/l-istituzzjoni tiegħek u toħloq profil li juri li tappoġġja d-demokrazija.

►► democracy.community

Is-**Servizz ta' Azzjoni għaċ-Ċittadini Ewropej** huwa organizzazzjoni internazzjonali bi-shubija pan-Ewropea. Il-missjoni tal-organizzazzjoni hija li tissaħħaħ il-pożizzjoni taċ-ċittadini sabiex tinholoq Unjoni Ewropea aktar inkluživa u b'saħħitha billi tippromovi u tiddefendi d-drittijiet taċ-ċittadini u tiżviluppa u tappoġġja mekkaniżmi li jzidu l-partecipazzjoni demokratika taċ-ċittadini u tal-organizzazzjonijiet taċ-ċittadini fl-UE u flimkien magħha.

►► ecas.org

Il-pjattaforma **Participo** pprovduta mill-OECD (l-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Izvilupp Ekonomiċi). Hawnhekk tista' ssib kull xorta ta' informazzjoni dwar ir-riċerka u l-praktika tad-demokrazija partecipattiva u diretta fil-livelli politici kollha. Il-pjattaforma hija parti mill-isfor tal-OECD li teżamina l-bidlet fil-hsieb fundamentali li qed isiru mill-idea ta' gvern rappreżentattiv tradizzjonali għal demokrazija rappreżentattiva moderna.

►► oecd.org/gov/innovative-citizen-participation.htm

Iċ-ċittadini u l-ġurnalizmu

Il-**Euractiv** jgħaqqad iċ-ċittadinanza attiva Ewropea mal-ġurnalizmu professjonal online u joffri stejjer, opinjonijiet, analizjiet u informazzjoni ta' sfond dwar dak kollu li qed jiġi fix-xena politika fl-Ewropa bi 13-il lingwa: l-Ingliz, il-Franciż, il-Ġermaniż, it-Taljan, iċ-Ċek, il-Bulgaru, il-Grieg, il-Kroat, il-Pollakk, ir-Rumen, is-Serb, l-Ispanjol u s-Sloven.

►► euractiv.com

Ir-rappurtar dwar id-demokrazija partecipattiva u diretta moderna huwa l-kompli ewlioni tal-**pjattaforma #deardemocracy ta' Swissinfo**, is-servizz internazzjonal tal-korporazzjoni Ċvizzera tax-xandir. Din toffri aħbarijiet, opinjonijiet u informazzjoni ta' sfond dwar iċ-ċittadinanza attiva u d-demokrazija partecipattiva fid-dinja b'10 lingwi: l-Ingliz, il-Franciż, il-Ġermaniż, l-Ispanjol, l-Ġharbi, ir-Russu, iċ-Ċiniż, il-Portugiż, it-Taljan u l-Ġappuniż.

►► swissinfo.ch/directdemocracy

Noti

Dan il-Passaport Demokratiku Europew gie rriċerkat u nkiteb minn Bruno Kaufmann, korrispondent ta' Global Democracy u kopresident tal-Forum Globali dwar id-Demokrazija Diretta Moderna. Huwa jghix fir-raħal żgħir ta' Arboga, li jinsab maġenb xmara, fejn, fl-1435, iltaqa' l-ewwel Parlament Ċvediż. Kuntatt: send@brunokaufmann.email.

Kumitat Ekonomiku
u Soċjali Ewropew

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Ufficċju responsabbi mill-pubblikazzjoni: Unità taż-Żjajjar u l-Pubblikazzjonijiet
EESC-2020-50-MT

www.eesc.europa.eu

© L-Unjoni Ewropea, 2020

Ir-riproduzzjoni hija awtorizzata kemm-il darba jissemma s-sors oriġinali.

Għal kwalunkwe užu jew riproduzzjoni ta' ritratt / grafika, il-permess
għandu jintalab direttament mid-detentur tad-drittijiet tal-awtur.

© Marian Weyo; p. 5: © Markus Pfaff;
© istock (p. 2/6/7/10/12/14/16/21/22/23)

Print
QE-01-20-278-MT-C
ISBN 978-92-830-4813-8
doi: 10.2864/370550

Online
QE-01-20-278-MT-N
ISBN 978-92-830-4787-2
doi: 10.2864/82642

MT